

ingediend op **1870** (2023-2024) – Nr. 16
30 november 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Johan Danen en Arnout Coel

over het ontwerp van programmadecreet

bij de begroting 2024

Hoofdstuk 7. Onderwijs en Vorming
Hoofdstuk 9. Inwerkingtreding

Documenten in het dossier:

- 1870** (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet
- Nr. 2 t.e.m. 7: Amendementen
- Nr. 8 t.e.m. 15: Verslagen

verzendcode: OND

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçın;
Jean-Jacques De Gucht, Bob Savenberg;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Steven Coenegrachts, Willem-Frederik Schiltz;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Toelichting door minister Ben Weyts.....	4
1.	Leerplichtonderwijs	4
2.	Hoger onderwijs	4
3.	Volwassenenonderwijs.....	5
4.	Infrastructuur.....	5
5.	Andere	5
6.	Begrotingstechnische aanpassing.....	5
II.	Bespreking.....	5
1.	Tussenkomen van de leden	5
1.1.	Jean-Jacques De Gucht.....	5
1.2.	Jan Laeremans	5
1.3.	Hannelore Goeman	6
2.	Antwoorden van minister Ben Weyts	6
3.	Regeringsamendementen	6
4.	Technische correcties	7
III.	Stemming	7
1.	Artikelsgewijze stemming	7
2.	Stemming over het geheel	9

Op 16 en 23 november 2023 besprak de Commissie voor Onderwijs het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 (hoofdstuk 7. Onderwijs en Vorming en hoofdstuk 9. Inwerkingtreding).

Het ontwerp van programmadecreet werd samen besproken met het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 15/1), en in samenhang met de beleids- en begrotingstoelichting Onderwijs 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 13-I/1).

Daarover wordt een afzonderlijk verslag uitgebracht aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 15/6-H).

Door de meerderheidsfracties werden drie amendementen ingediend op het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 (amendement nr. 28, 29 en 31 in *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1870/6) en ook de Vlaamse Regering diende twee amendementen in (amendement nr. 33 en 34 in *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1870/7).

I. Toelichting door minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* licht hoofdstuk 7. Onderwijs en Vorming van het ontwerp van programmadecreet toe.

1. Leerplichtonderwijs

Om scholen toe te laten een offensief voor het Nederlands te voeren, voorziet de minister recurrent in minimaal 20 miljoen euro extra werkingsmiddelen voor het basis- en het secundair onderwijs samen. Voor alle scholen en centra die in de voorbije drie schooljaren minstens eenmaal meer dan 50 procent leerlingen hadden met als thuistaal niet-Nederlands wordt in extra middelen voorzien. Er wordt daarvoor naar het aantal aantickers op het kenmerk thuistaal niet-Nederlands gekeken. Voor elk van die leerlingen wordt in een budget voorzien.

Specifiek voor het secundair onderwijs voorziet de minister recurrent 10 miljoen euro extra werkingsbudget voor de versterking van het tso en bso. De afgelopen jaren zijn al herhaaldelijk extra middelen toegekend, maar altijd eenmalig. Het recurrente budget geeft scholen de mogelijkheid om hun investeringen in materialen, technologie en innovatie te plannen.

In het basisonderwijs zorgt de minister ervoor dat het lerarenplatform voor onbepaalde tijd verlengd wordt. Het is positief geëvalueerd en heeft zijn nut bewezen. Zonder de decretale aanpassing zou het lerarenplatform aflopen op het einde van het schooljaar.

2. Hoger onderwijs

Ook in het hoger onderwijs worden heel veel bijkomende middelen recurrent toegekend. Universiteiten en hogescholen krijgen samen 28 miljoen euro extra werkingsuitkeringen. Voor de opleidingen Geneeskunde en Tandheelkunde is er 10 miljoen euro extra. De lerarenopleidingen kunnen rekenen op 15 miljoen euro extra, recurrent. Daarbij verwijst de minister naar de engagementsverklaring ter versterking van de lerarenopleidingen, waarvoor deze middelen ingezet moeten worden. De diensten voor studentenvoorzieningen krijgen een jaarlijkse bijkomende toelage van 6 miljoen euro. In 2023 werd dat bedrag eenmalig toegekend, vanaf 2024 wordt het recurrent.

De onderwijsinstellingen die educatieve master- en graduaatsopleidingen aanbieden, krijgen eenmalig bijkomende middelen voor het dragen van de kosten die verbonden

zijn aan de opleidingsaccreditaties in de academiejaren 2022-2023 en 2023-2024. Het toekennen van deze middelen is gerechtvaardigd omdat de kosten verbonden aan deze verplichte accreditatieprocedure druk zetten op de werking van de instellingen in de desbetreffende academiejaren. De bijkomende middelen worden eenmalig toegekend, omdat de extra kosten voor de instellingen zich beperken tot die twee academiejaren.

3. Volwassenenonderwijs

Met artikel 58 kent de minister ook in 2024 opnieuw middelen toe voor de asielproblematiek.

4. Infrastructuur

Wat infrastructuur betreft, verhoogt de minister het decretaal gemachtigde maximale jaarlijkse bedrag om verbintenissen aan te gaan voor huursubsidies tot 30,2 miljoen euro. Dat is aangewezen omdat er heel veel scholen een beroep op doen. Het is immers een sneller instrument dan de klassieke financiering.

5. Andere

De Vlaamse Regering besliste om, in navolging van de werkzaamheden van de Commissie Canon van Vlaanderen, via een stichting Canon van Vlaanderen de werkzaamheden van de Commissie Canon van Vlaanderen duurzaam te verankeren. De stichting zal worden opgericht en financieel ondersteund. In artikel 61 wordt de opdracht van de stichting omschreven.

6. Begrotingstechnische aanpassing

Tot slot vermeldt de minister nog een begrotingstechnische aanpassing waardoor de gebruiksmogelijkheden van het begrotingsfonds van het Departement Onderwijs en Vorming worden uitgebreid.

II. Bespreking

1. Tussenkomsten van de leden

1.1. Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht vraagt of de minister kan bevestigen dat de federale overheid akkoord gaat met de verhoogde quota voor de opleidingen Geneeskunde en Tandheelkunde.

Verder informeert hij of er een verschil is tussen de hogescholen en de universiteiten in de toekenning van bijkomende middelen voor de lerarenopleiding in ruil voor een engagementsverklaring. Hoe kijkt de minister daarnaar?

1.2. Jan Laeremans

Jan Laeremans informeert of de middelen die worden ingezet voor scholen met een bepaald aantal leerlingen die niet het Nederlands als thuistaal hebben, vrij aan te wenden zijn dan wel geoormerkt zijn. Komt er in het laatste geval controle door de inspectie? Waarom geldt de maatregel niet in het buitengewoon onderwijs? Worden de middelen geïndexeerd? Zo ja, worden ze afgetopt zoals het gewone werkingsbudget? Hoe kwam men tot de volgens het lid arbitraire grens van 50 procent? Veel hangt af van de socio-economische achtergrond (kansarm of expats) en de kennis van het Nederlands. Bovendien wordt bij de inschrijving niet altijd de juiste thuistaal opgegeven.

Het extra werkingsbudget voor materiaalintensieve opleidingen is een goede zaak maar onvoldoende om de achterstand in het tso en bso goed te maken. Waarom wordt het volwassenenonderwijs uitgesloten, in weerwil van de grote noden in het tweedekansonderwijs?

Moeten de bijkomende quota voor de opleidingen Geneeskunde en Tandheelkunde van dezelfde 10 miljoen euro betaald worden of komt daar nog een budget bij in de begrotingsaanpassing 2024? De bijkomende middelen voor de studentenvoorzieningen zijn goed, maar waarom zijn ze niet geïndexeerd?

Voor hoeveel startende leraren is er met het huidige budget plaats op het terecht verlengde lerarenplatform? Klopt het dat het alleen gestegen is door de index en dat het aantal op 1621 vte (voltijdsequivalenten) blijft? Bij de middelen voor capaciteitsuitbreiding stelt het lid de vraag waarom niet gekozen is voor een meer eenduidige maatregel in de vorm van een extra teldag in oktober voor de B-stroom bso en dbso (deeltijds beroepssecundair onderwijs), waardoor elke leerling op de reguliere manier gevalideerd wordt, ongeacht de onderwijszone of de aangroei in oktober. Kan de herinvoering van de in 2020 afgeschafte herberekening van het aantal lerarenuren op basis van de leerlingenpopulatie in het eerste leerjaar A en B geen soelaas bieden? Waarom gaat de nieuwe maatregel pas in op 1 januari 2024?

1.3. Hannelore Goeman

Wat de herwaardering van tso en bso betreft, is het volgens *Hannelore Goeman* goed dat wordt verankerd dat er een extra werkingsbudget komt voor materiaalintensieve richtingen. Het blijft wel wachten op een breder plan voor de herwaardering van het technisch en beroepsonderwijs.

2. Antwoorden van minister Ben Weyts

Voor de kleuters voorziet minister *Ben Weyts* 12 miljoen euro voor taalintegratie.

In het ontwerp van programmadecreet is een indexatieparameter opgenomen. Er wordt gekeken naar de evolutie van de gezondheidsindex. Die indexatieparameter wordt voor 100 procent in rekening gebracht.

Het extra werkingsbudget per in aanmerking komende school voor het betrokken schooljaar wordt berekend op basis van het aantal regelmatige leerlingen met als thuistaal niet de onderwijstaal op de in het ontwerp van programmadecreet voorziene teldag in die school. De extra werkingsbudgetten worden dus automatisch toegekend op basis van het leerlingenaantal op die teldag. Er wordt dus niet gewerkt met een aanvraagprocedure. De uitbetaling volgt de gebruikelijke uitbetaling van de werkingsbudgetten.

Het extra werkingsbudget voor het betrokken schooljaar wordt aan de school- of centrumbesturen in minstens twee schijven uitbetaald, waarbij voor 1 februari de som van de uitbetaalde schijven minstens 50 procent van het extra werkingsbudget van het betrokken schooljaar vertegenwoordigt en het saldo voor 1 juli betaald wordt. Het gevolg is dat de scholen in januari 2024 voor het eerst dergelijke middelen zullen krijgen.

3. Regeringsamendementen

Minister Ben Weyts licht twee amendementen van de Vlaamse Regering toe.

Amendement nr. 33 is ter versterking van de scholen die sterk groeien in aantal plaatsen in de B-stroom in de eerste graad en in het bso in de tweede en derde graad. Er wordt een budget van 10 miljoen euro ter beschikking gesteld van die

groeiers, dat pro rata van hun groei verdeeld wordt. Het doel is de capaciteitsgroei in de B-stroom te stimuleren aangezien het beleid die zelf niet kan organiseren.

Eigenlijk geeft men een partiële prefinanciering op het reguliere financieringssysteem, schetst de minister. In dat systeem krijgen scholen op basis van de telling in februari duidelijkheid over hun financiering voor het komende schooljaar. Maar wanneer er tussen februari en oktober een forse groei plaatsvindt, plaatst dat de school voor een uitdaging. Vooral in de B-stroom en het bso is het aanpassen van de schaal niet altijd gemakkelijk en men ziet ook in de monitoring dat daar een sterke groei noodzakelijk is om tegemoet te komen aan de stijgende vraag.

Amendement nr. 34 regelt de mogelijkheid om een beheersovereenkomst met een looptijd van 5 jaar af te sluiten voor de monitoring en bevordering van het welbevinden van studenten. In het begin van deze regeerperiode merkte de minister op dat er geen langetermijnonderzoek bestond naar het mentaal welzijn van Vlaamse studenten. Daarom werd een nulmeting uitgevoerd en wordt het onderzoek voortaan jaarlijks verlengd. Met het amendement zal het mogelijk zijn om dat met een meerjarige overeenkomst toe te kennen.

4. Technische correcties

De minister overloopt ook enkele technische correcties zonder inhoudelijke wijziging die hij ter goedkeuring voorlegt aan de commissie.

In artikel 64 worden de haakjes rond "inclusief de Hogere Zeevaartschool" verwijderd om duidelijk te maken dat de woorden tussen haakjes wel degelijk deel uitmaken van de volwaardige bindende regel en niet louter uitleg of commentaar zijn.

De overige technische correcties betreffen het nauwkeuriger of duidelijker formuleren van verwijzingen naar decreten of bepalingen dan wel zinsneden daarin. Zo werd op verschillende plaatsen de verwijzing binnen het decreet zelf aangevuld met "van dit decreet" of "van deze codex". Dat is niet gebruikelijk, maar daar waar verschillende decreten in het geding zijn, wel duidelijker. Op een aantal plaatsen moest worden toegevoegd binnen welk lid een punt van de opsomming terug te vinden is. Het woord "bedoeld" werd vervangen door het woord "vermeld", en een Arabische "3" door een Romeinse "III". Tot slot moet waar nodig het opschrift van een decreet telkens aangevuld worden met de datum van het decreet.

Alle door de minister voorgestelde technische correcties worden door de commissie unaniem goedgekeurd.

III. Stemming

1. Artikelsgewijze stemming

Hoofdstuk 7. Onderwijs en Vorming

Artikel 54

Artikel 54 wordt aangenomen met 11 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikel 55

Artikel 55 wordt aangenomen met 10 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 56

Artikel 56 wordt aangenomen met 11 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikel 57 en 58

Artikel 57 en 58 worden aangenomen met 9 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 59

Artikel 59 wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Artikel 60

Artikel 60 wordt eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Artikel 61

Artikel 61 wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

Artikel 62

Amendement nr. 28 wordt eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Het geamendeerde artikel 62 wordt eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Artikel 63

Artikel 63 wordt aangenomen met 11 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikel 64

Artikel 64 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 65

Artikel 65 wordt eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Artikel 66

Artikel 66 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 67

Amendement nr. 29 wordt eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Het geamendeerde artikel 67 wordt eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Artikel 68 tot en met 70

Artikel 68 tot en met 70 worden eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Afdeling 13 – nieuw

Amendement nr. 33 wordt aangenomen met 11 stemmen bij 2 onthoudingen.

Afdeling 14 – nieuw

Amendement nr. 34 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 4 onthoudingen.

Hoofdstuk 9. Inwerkingtreding

Artikel 76

Amendement nr. 31 wordt eenparig aangenomen met 13 stemmen.

Het geamendeerde artikel 76 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 4 onthoudingen.

2. Stemming over het geheel

De aan de Commissie voor Onderwijs toegewezen artikelen van het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2024 worden aangenomen met 9 stemmen bij 4 onthoudingen.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Johan DANEN
Arnout COEL,
verslaggevers